

ذهن کودک این دوران

چگونه یادگیری به کودکان کمک کنیم

نویسنده: دکتر آنتونی لیونگستون

ترجمه: رهنماداد صبا

سرشناسه	: لیونگستون، تسا Livingston, Tessa
عنوان و نام پدیدآور	: ذهن کودک این دوران: چگونه در یادگیری به کودکان کمک کنیم / تسا لیونگستون؛ مترجم: زهرا سادات صبا
مشخصات نشر	: اصفهان، کتابسرای رشد، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری	: ۲۰۷ ص. مصور، (بخشی رنگی).
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۸۵۲۹-۳۳-۳ ISBN: 978-964-8529-33-3
باز است	: عنوان اصلی: child of our time early learning, 2008.
موضوع	: آموزش و پرورش دوران اولیه کودکی - مشارکت والدین
موضوع	: کودکان - رشد
رده‌بندی کنکره	: LB ۱۱۳۹/۳۵ / م ۹
رده‌بندی دیویی	: ۶۴ / ۶۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۳۷۱۷۵۶

انتشارات کتابسرای رشد

نام کتاب: ذهن کودک این دوران

مؤلف: تسا لیونگستون

مترجم: زهرا سادات صبا

ناشر: انتشارات کتابسرای رشد

طراحی جلد و صفحه‌آرایی: دفتر فنی شفیع ۰۹۳۸۷۶۸۳۵۵۸

لیتوگرافی: شکبیا

چاپ: ونوس

صحافی: دی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۳

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۱۰۰۰ تومان

ISBN: 978-964-8529-33-3

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۵۲۹-۳۳-۳

کلیه حقوق نشر برای ناشر محفوظ است

پیشگفتار

ذهن کودک این دوران: یادگیری اولیه ثمره سال‌ها تحقیق در زمینه دوران کودکی، توأم با افتخار اجرای یک برنامه تلویزیونی فوق‌العاده به نام «ذهن کودک این دوران» به مدت بیست سال می‌باشد. ذهن کودک این دوران توصیف شفافی از زندگی ۲۲ خانواده است که عوامل مؤثر در شکل‌گیری شخصیت، از جمله ژن‌ها، تربیت، رده‌های سنی و جامعه را بررسی می‌کند. این پروژه بزرگ منبع مفصلی از تجربه و تحقیق را فراهم نموده که از گفتگوهایی ساده با خانواده‌ها گردآوری شده است. جامعیت آن الهام‌بخش بوده، انگیزه نگارش این کتاب است و نشان می‌دهد که چگونه نورادی دانش بسیار ناچیز، به فردی تبدیل خواهد شد که به اندازه کافی آموخته تا بتواند از عهده زندگی به‌خوبی برآید، فردی مستقل باشد.

اما چه چیزی ما را به نوشتن، خلاق و انعطاف‌پذیر می‌سازد؟ ذهن‌های ما که منشأ تمامی افکار و اعمال ما هستند، با یکدیگر متفاوت هستند. ژن‌هایی که به ارث برده‌ایم و به طور عمده دانش، مهارت‌ها و نگرشی که در دوری کودک در دست نموده‌ایم ساختار ذهنی ما را تشکیل می‌دهند. نوزادان در ابتدا بسیار آماده و عارفانه به یادگیری هستند، اما تا هنگام رفتن به مدرسه یعنی پنج سال پس از آن، بسیاری از آنها این انگیزه فاعل را دست داده، تمایلی به افزودن مهارت‌های خود در حد عالی ندارند. بنابراین، چه کاری از ما ساخته است تا مهارت‌های کودک را پرورش دهیم؟ چگونه می‌توانیم انگیزه، تمرکز و هوش آنها را بیشتر کنیم؟ چگونه می‌توانیم چیزی را بخاطر آوریم، بخوانیم، محاسبه کنیم و از هنر موسیقی لذت ببریم؟ چگونه سبکی فردی یادگیری به ما کمک نموده یا سد راه ما می‌شود؟ چگونه احساسات ما بر یادگیری تأثیر می‌گذارد؟ چگونه می‌توانیم به کودکان در چالش انتقال از خانه به مدرسه کمک کنیم؟

یادگیری همیشه عامل مهمی بوده است، اما اکنون بسیار پیچیده‌تر از گذشته نظر می‌رسد. ما در جامعه‌ای زندگی می‌کنیم که نیازمند انعطاف‌پذیری و شرایط لازم بسیار بیشتری است. گذشته است و ممکن است مهارت‌هایی که امروز کسب می‌کنیم برای حمایت ما در آینده کافی نباشد. زیرا سرعت و سطح پردازش اطلاعات، میزان رقابت و قدرت تصمیم‌گیری رو به افزایش است (برای مثال، تعداد انتخاب‌های موجود برای خرید یک مسواک را در نظر بگیرید). برای کنار آمدن با این تغییرات سریع، لازم است کودکان را به بیش از آنچه خود در گذشته نیاز داشتیم مجهز نماییم و آن ایجاد قابلیت و اعتماد به نفس برای زندگی توأم با یادگیری پیوسته و مشتاقانه می‌باشد.

درست همان‌طور که ذهن فعال در فردی بزرگسال بهترین محافظ در برابر آثار تخریبی پیری در ذهن است، ذهن فعال در کودک نیز بهترین ضمانت برای هوش آتی وی می‌باشد. این کتاب نشان

می‌دهد چگونه می‌توان کودکان را به فراگیری مهارت‌هایی که به یادگیری، فکر کردن و بخاطر آوردن کمک می‌کند، تشویق نمود، و با بررسی روش‌های یادگیری شگفت‌انگیزی که کودکان نوزاد بکار می‌گیرند، آغاز شده و با زمان رفتن به مدرسه که طی آن کودک مهارت‌های اصلی یادگیری را کسب نموده، راه استفاده از آنها را می‌آموزد خاتمه می‌یابد. از آنجا که کتاب حاضر چگونگی کسب این مهارت‌های حیاتی را نشان می‌دهد مطالعه آن برای والدین، مربیان و افرادی که از کودکان مراقبت می‌کنند ضروری و بسیار مفید می‌باشد.

مغز کودک این دوران: یادگیری اولیه بر اساس موضوع به پنج فصل تقسیم شده است:

فصل اول: شروع یادگیری

با کودکان یاد آغاز می‌شود که دارای دانشی بسیار اندک، اما مهارت‌های نهفته مهمی هستند. در این بخش به تکنیک‌های اصلی مورد نیاز کودک به منظور یادگیری مؤثر می‌پردازیم. این تکنیک‌ها عبارتند از: تقلید، آزمایش، خرد، معادله، زبان، استنباط و انتصاب. با استفاده از این مهارت‌ها کودک به یادگیری علاقه‌مند خواهد شد.

فصل دوم: انگیزه

انگیزه محرکی است که ما را به انجام کارها و می‌دارد. خودباوری، ترمیم‌پذیری، تمرکز و استفاده تاکتیکی از جایزه، کودکان را به یادگیری علاقه‌مند و به سازگاری با تجربه‌های جدید قادر می‌سازد، اما چگونه می‌توان به آنها کمک کرد تا از تجربه‌های تکراری نیز لذت ببرند؟ و چگونه فشار آوردن به مغز باعث زیاد شدن هوش آنها می‌شود؟

فصل سوم: حافظه

حافظه پیچیده‌ترین مهارت مغز است. ما می‌توانیم به هر میزانی که بخواهیم، اطلاعات ذخیره و بازیابی کنیم، در صورتی که از چگونگی این کار آگاه باشیم. ما با استفاده از حس و با تمرکز و تکرار و به کمک برخی از مهارت‌های یادگیری می‌آموزیم که بخاطر بسپاریم، اما مغز ما به همین سادگی نیست. این بخش نشان می‌دهد که چرا برخی از چیزها را به سادگی بخاطر می‌سپاریم و برخی دیگر را فراموش می‌کنیم و چگونه گاهی اوقات خاطراتی را باور می‌کنیم که حقیقت ندارند.

فصل چهارم: فکر کردن

کودکان به دلایلی، متفاوت با بزرگسالان فکر می‌کنند. کودکان منطق دانان قهار می‌باشند، اما از حقیقت زندگی آگاه نیستند، بنابراین اغلب نتیجه‌گیری‌های آنها خنده‌دار است. این بخش نشان می‌دهد

چگونه با مشاهده اشتباهات کودکان به علت‌های برجسته‌ای که در پشت آنها هست پی ببریم. چگونه کودکان با استفاده از زبان، محاسبات، هنر، موسیقی و خلاقیت دنیای خود را خلق می‌کنند و چگونه فکر کردن باعث افزایش هوش و شادی آنها می‌شود؟!

فصل پنجم: قوانین مربوط به مدرسه

کودکان بخش عظیمی از زندگی خود را در محیط ثابتی سپری می‌کنند که در آن آموزش می‌بینند، تفریح می‌کنند و یا مورد سرزنش قرار خواهند گرفت. آنجا مدرسه است که از اهمیت بسیاری برخوردار می‌باشد. بنابراین، چگونه می‌توانیم مدرسه مناسبی پیدا کنیم؟ چرا باید کودکان برای فرهنگ مدرسه آمادگی پیدا کنند؟ چه می‌توان کودک را قادر ساخت از نقاط مثبت مدرسه بهره‌مند شود و از نقاط منفی در امان ماند؟

این کتاب گرایش مثبت داشته، در کنار هر نظریه آن توصیه‌هایی برای اجرا ارائه شده، و با مثال‌هایی از پروژه ذهن کودک این دوران پشتیبانی شده است. هر فصل شامل فعالیت‌های جذابی برای کودکان از سنین بدو تا پنج سالگی و حتی برای والدین است. "**واقعیت‌های جالب**"، مربوط به رفتار است. "**تجربه کن**"، به شما فرصت می‌دهد تا به شیوه عملکرد ذهن خود و کودکان پی ببرید و "**روزی در آزمایشگاه**" به تجربه‌هایی که به شما آموزش می‌دهد و آگاهی شما را می‌افزاید، می‌پردازد. همچنین شامل تجزیه و تحلیل خانواده‌هایی است که در پروژه ذهن کودک این دوران شرکت نموده‌اند و افراد بسیاری که با در میان گذاشتن تجربه‌های شخصی، تلاش‌ها، شکست‌ها و موفقیت‌های خود، به مشکلاتی که ممکن است کودک شما را حتی تا به آن مواجه شود، پرتو خاصی افکنده‌اند. مسأله جنسیت نیز که به دختر یا پسر بودن کودک مربوط می‌شود، از تنها راه ممکن - که منصفانه نیز به نظر می‌رسد - برطرف شد و در هر فصل، کودک می‌تواند تجربه طایر یک در میان دختر یا پسر خواهد بود.

این کتاب بر اساس جدیدترین پژوهش‌ها در زمینه‌های روانشناسی، علم اعصاب، ژنتیک و جامعه‌شناسی نگاشته شده و به منظور یافتن راهبردهای یادگیری متناسب با شخصیت کودک است. همچنین چگونگی استفاده از بازی برای افزایش مهارت‌های کودک، زمان آزاد گذاشتن کودک برای کنکاش و روش کمک به برانگیختگی و ترمیم‌پذیری وی را در رویارویی با انتظارات بسیار و ضعف فردی نشان می‌دهد.

شیوه یادگیری

شور و هیجان یادگیری را در کودک ایجاد کنید، او تا پایان عمر به یادگیری علاقه‌مند خواهد ماند.

سخن مترجم

ذهن انسان مانند چتر است؛ تنها زمانی کار می‌کند که باز باشد.

کودک هر چه بیشتر بیاموزد، توانایی یادگیری در او افزایش می‌یابد. گنجایش مغز کودک نه تنها تمام نمی‌شود بلکه بزرگتر شده و کارایی بیشتری پیدا می‌کند. همان‌گونه که جسم کودک برای رشد کردن به غذا نیاز دارد ذهن او نیز برای رشد به آموختن و فعالیت نیاز دارد. هیچ کودکی تاکنون از یادگیری بی‌بهره نمانده است. در حقیقت همه والدین به صورت غریزی و ناخودآگاه نیازهای کودک خویش را برآورده می‌سازند. پیشرفت علم توانسته است از بسیاری از واقعیت‌هایی که در ذات بشر نهفته است پرده برداشته و اهمیت آنها را روشن‌تر سازد. در عصر حاضر، مطالعه و آگاهی یافتن از روانشناسی آموزش به کودکان، بیش از هر زمان دیگری حائز اهمیت است. زیرا تأثیر آموزش‌های دوران کودکی تا ابد در انسان‌ها برجای می‌ماند. در این کتاب بسیار ضروری است که والدین و مربیان آموزشی با یکدیگر همبستگی کافی داشته و منحصر به فرد بودن هر کودک را مدنظر قرار دهند. در این خصوص لازم است سبک‌های یادگیری او را شناخته، تلاش‌های او را تحسین نموده و موانع روحی را از او دور راه وی بردارند.

یک ضرب‌المثل آنکیبسی می‌گوید: یک کودک برای بزرگ شدن به یک قبیله آدم نیاز دارد. «مهمترین افراد این قبیله والدین و مربیان آموزشی کودک هستند. مربیان که تحصیلات و آگاهی لازم برای آموزش کودک ندارند تأثیر جبران‌ناپذیری را در کودک به جا می‌گذارند. به همین ضرورت است که والدین شناخت کافی داشته و با کمک مربیان و کادر آموزشی از تأثیر نقاط منفی در محیط خانه، مهد کودک و دبستان بر کودکان جلوگیری کنند زیرا احساسات بد قدرتمندترین و غیر قابل کنترل‌ترین عواملی هستند که بر حافظه کودک تأثیر می‌گذارند. کودک در صورتی مدرسه را دوست خواهد داشت که معلم خود را دوست داشته باشد و این در صورت اتفاق افتادن به خانواده و مدرسه کودک را برای برقراری این ارتباط آماده نموده باشند.

در این کتاب به کودکان نوزاد، نوپا و بزرگتر اشاره شده است که منظور از نوزاد از بدو تولد تا یک سالگی، نوپا از یک تا حدود سه سالگی و بزرگتر از سه سالگی به بعد است.

همچنین یادآوری می‌شود که نویسنده این کتاب (خانم دکتر تسلیوینا) فلیس بوده، دوره‌های آموزشی اطلاق شده به پیش دبستانی و دبستان بر اساس نظام آموزشی این کشور می‌باشد که در این کتاب می‌توانند به صورت اختیاری و نیمه وقت به مهد کودک روند. از چهار سالگی به بعد دوران پیش دبستانی به صورت اجباری تمام وقت شروع می‌شود، سال اول پیش دبستانی را آمادگی و دو سال بعدی را سال اول و دوم پیش دبستانی می‌نامند. دبستان از هفت سالگی به بعد شروع خواهد شد.

در پایان، امینوارم از مطالب این کتاب برای آموزش به فرشتگان کوچکی که در خانه یا مدرسه با آنها در تماس دارید نهایت استفاده را ببرید. در خصوص ترجمه کتاب نیز می‌توانید نظرهای خود را به آدرس اینترنتی behsaba@yahoo.com ارسال نمایید.

قدردانی

شایسته است از دوستان و اساتیدی که در انتشار کتاب حاضر مرا یاری نموده و همکاری و هماهنگی‌های لازم در زمینه‌های مختلف چاپ این مجموعه را فراهم نمودند صمیمانه تقدیر نمایم. از جناب آقای علیرضا امینیان مدیریت محترم انتشارات رشد، سرکار خانم شقیعی، سرکار خانم اعظم السادات حسینی، خواهرم زهره سادات صبا و از رهنمودهای علمی و پشتیبانی‌های گرم همسرم احسان یزدانی سپاس فراوان دارم.

۳	پیشگفتار
۶	سخن مترجم
۹	فصل اول: شیوه یادگیری
۱۲	۱- شروع در ابتدا
۱۷	۲- سبک‌های یادگیری
۲۸	۳- کیری و طریق تداعی معانی
۳۵	۴- تقلید
۴۰	۵- کس کردن
۴۳	۶- یادگیری معنی (طرح وار)
۵۱	فصل دوم: حافظه چگونه!
۵۳	۷- اصول برانگیزانند
۶۳	۸- چگونگی استفاده از پانچ
۷۱	۹- چگونگی حفظ خود باوری
۸۲	۱۰- چگونگی تقویت انعطاف پذیری
۸۸	۱۱- چگونگی افزایش تمرکز
۹۵	۱۲- شیوه برخورد با تنبلی
۱۰۳	فصل سوم: حافظه
۱۰۶	۱۳- اصول حافظه
۱۱۱	۱۴- حافظه فعال
۱۱۹	۱۵- ذخیره اطلاعات
۱۳۰	۱۷- فراموش کردن درست و به یاد آوردن اشتباه
۱۳۷	فصل چهارم: فکر کردن
۱۳۹	۱۸- اساس تفکر
۱۵۱	۱۹- قدرت کلام
۱۶۳	۲۰- قدرت اعداد
۱۷۲	۲۱- هنر و موسیقی
۱۸۵	فصل پنجم: قوانین مربوط به مدرسه
۱۸۸	۲۲- خانه و محیط
۱۹۵	۲۳- رفتن به مدرسه
۲۰۵	خاتمه